

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київський національний лінгвістичний університет

Факультет германської філології і перекладу

Кафедра теорії і практики перекладу з

англійської мови

Представлено на кафедру _____

(дата, підпис секретаря кафедри)

Рецензування _____

(кількість балів, «до захисту» («на доопрацювання»),
дата, підпис керівника курсової роботи)

Захист _____

(кількість балів, дата, підпис викладача)

Підсумкова оцінка _____

(кількість балів, оцінка за 4-х бальною системою,
дата, підпис викладача)

КУРСОВА РОБОТА
З ПЕРЕКЛАДУ

Переклад експресивних засобів в англомовних політичних промовах

М'якоти Марії
студентки групи МЛа06-21

Керівник курсової роботи _____

(підпис)

кандидат філологічних наук, доцент

Катерина Подсєвак

Київ – 2024

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

Kyiv National Linguistic University

Faculty of German Philology and Translation

Department of theory and practice of translation from

English language

Submitted to the department _____

(date, signature of the secretary of the department)

Reviewing _____

(the number of points, "before defense" ("for revision")),

date, signature of coursework supervisor)

Protection _____

(number of points, date, teacher's signature)

Final assessment _____

(number of points, evaluation according to the 4-point system,
date, teacher's signature)

TERM PAPER

IN TRANSLATION

TRANSLATION OF EXPRESSIVE MEANS

IN ENGLISH POLITICAL SPEECHES

Miakota Mariia

student group MLa 06-21

Supervisor _____

(signature)

candidate of philological sciences,

associate professor

Kateryna Podsievak

Kyiv – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПРЕСИВНИХ ЗАСОБІВ В МОВОЗНАВСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	4
1.1. Поняття експресивності та експресивних засобів у лінгвістиці	4
1.2. Теоретичні аспекти перекладу експресивних засобів	7
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ЕКСПРЕСИВНИХ ЗАСОБІВ В АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	13
2.1. Переклад фонетичних експресивних засобів	13
2.2. Переклад лексичних експресивних засобів	15
2.3. Переклад синтаксичних експресивних засобів	23
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	31
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТОК	34
РЕЗЮМЕ	42

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність теми дослідження зумовлена зростаючою роллю політичного дискурсу в сучасному світі та необхідністю адекватного перекладу політичних промов для забезпечення ефективної міжкультурної комунікації. В умовах глобалізації та інтенсифікації міжнародних відносин політичні промови стають важливим інструментом впливу на суспільну думку та формування громадської позиції як на національному, так і на міжнародному рівнях. Експресивні засоби відіграють ключову роль у політичних промовах, оскільки вони дозволяють підсилити емоційний вплив на аудиторію, привернути увагу до ключових ідей та переконати слухачів у правильності позиції оратора. Вдале використання експресивних засобів може значно підвищити ефективність політичної комунікації та сприяти досягненню поставлених цілей.

Переклад експресивних засобів у політичних промовах становить особливу складність для перекладачів, оскільки вимагає не лише передачі змісту висловлювань, але й збереження їхньої експресивності та прагматичного ефекту. Невдалий переклад експресивних засобів може призвести до втрати емоційного навантаження та спотворення комунікативної інтенції оратора.

Актуальність дослідження перекладу експресивних засобів у політичних промовах зумовлена також необхідністю розробки ефективних стратегій та прийомів перекладу, які б дозволяли адекватно відтворювати експресивність оригіналу в цільовій мові. Це вимагає ґрунтовного аналізу лінгвістичних особливостей експресивних засобів та їхнього функціонування в політичному дискурсі.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у виявленні особливостей перекладу експресивних засобів в англійських політичних промовах українською мовою та визначенні ефективних стратегій їхнього відтворення в перекладі.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність поняття експресивності та особливості експресивних засобів в лінгвістиці;
- дослідити основні труднощі перекладу експресивних засобів;
- провести аналіз перекладів експресивних засобів в англійських політичних промовах українською мовою та оцінити їхню адекватність.

Об'єкт дослідження: об'єктом дослідження є експресивні засоби в англійських політичних промовах та їхні переклади українською мовою.

Предмет дослідження: предметом дослідження є особливості перекладу експресивних засобів в англійських політичних промовах українською мовою та стратегії їхнього відтворення в перекладі.

Методи дослідження. В процесі написання курсової роботи була використана система загальнонаукових теоретичних методів дослідження – аналіз та синтез. Також використовувалися такі методи, як опис, порівняння та узагальнення, перекладацький аналіз тощо.

Теоретична та практична цінність роботи полягає в тому, що дослідження перекладу експресивних засобів у політичних промовах має важливе значення для розвитку теорії та практики перекладу, оскільки сприяє поглибленню розуміння механізмів відтворення експресивності в перекладі та розширенню арсеналу перекладацьких стратегій та прийомів.

Структура роботи: курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та ілюстративних джерел, додатку і резюме.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПРЕСИВНИХ ЗАСОБІВ В МОВОЗНАВСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1 Поняття експресивності та експресивних засобів у лінгвістиці

Експресивність є однією з ключових категорій лінгвістики, яка привертає увагу багатьох дослідників. Експресивність тісно пов'язана з емоційністю та оцінністю, адже вона передає ставлення мовця до висловлюваного та здійснює вплив на адресата [1, с. 112].

Експресивність реалізується за допомогою різноманітних мовних засобів на всіх рівнях мови. Як зазначає Н. І. Бойко, "експресивність є результатом синтезу емоційності, оцінності, образності, інтенсивності, стилістичної маркованості та структурно-композиційних особливостей тексту" [2, с. 14]. Експресивні засоби слугують для підсилення виразності та впливу на емоційну сферу адресата, а також для передачі суб'єктивного ставлення мовця до предмета мовлення [16, с. 95].

Експресивність виконує низку важливих функцій у мові. За Л. І. Мацько, основними функціями експресивності є емотивна (передача емоцій та почуттів), волюнтативна (спонукання до дії), естетична (створення образності та виразності) та фатична (встановлення контакту з адресатом) [13, с. 39]. Крім того, експресивні засоби відіграють значну роль у формуванні індивідуального стилю мовця та надають висловлюванню особливої виразності й переконливості [14, с. 201].

Особливо яскраво експресивність проявляється в політичному дискурсі. Як зазначає О. В. Горбань, "політичний дискурс характеризується високим ступенем експресивності, яка досягається шляхом використання різноманітних мовних засобів" [5, с. 68]. Експресивні засоби в політичних промовах слугують для привернення уваги аудиторії, підсилення аргументації, створення емоційного фону та здійснення впливу на свідомість адресата [6, с. 123].

У процесі дослідження експресивності та експресивних засобів у лінгвістиці науковці звертаються до різних методів та прийомів аналізу.

Зокрема, Н. В. Кондратенко пропонує використовувати методи контекстуального, компонентного та функціонально-стилістичного аналізу для виявлення експресивних засобів та визначення їхніх функцій у тексті [9, с. 92]. Крім того, важливим є застосування порівняльно-зіставного методу для виявлення спільних та відмінних рис експресивності в різних мовах та культурах [10, с. 137].

Таким чином, експресивність є важливою категорією лінгвістики, яка реалізується за допомогою різноманітних мовних засобів та виконує низку функцій у мовленні.

Експресивність як лінгвістична категорія має давню історію дослідження. Ще в античні часи філософи та риторичні звертали увагу на здатність мови впливати на емоції та почуття людей. Вони розробляли прийоми красномовства, які базувалися на використанні експресивних засобів для посилення переконливості промов.

У сучасній лінгвістиці експресивність розглядається як складне та багатоаспектне явище. Дослідники відзначають, що експресивність пронизує всі рівні мови – від фонетичного до синтаксичного. Кожен мовний рівень має свої специфічні засоби вираження експресивності, які взаємодіють та доповнюють один одного.

На лексичному рівні експресивність реалізується через використання емоційно-оцінної лексики, образних засобів (тропів), стилістично маркованих слів. Емоційно-оцінна лексика включає слова, які містять у своєму значенні позитивну чи негативну оцінку, наприклад, "чудовий", "жахливий", "прекрасний" тощо. Образні засоби, такі як метафори, порівняння, епітети, надають мовленню яскравості та виразності, апелюючи до уяви слухача.

Морфологічний рівень експресивності представлений афіксами суб'єктивної оцінки (зменшено-пестливими, збільшувально-згрубілими суфіксами), а також специфічними граматичними формами, які можуть надавати висловлюванню додаткових емоційних відтінків. Наприклад,

використання зменшено-пестливих форм іменників може передавати ніжність, симпатію чи іронію мовця.

Синтаксичний рівень експресивності охоплює стилістичні фігури, такі як повтори, паралельні конструкції, риторичні запитання, окличні речення тощо. Ці засоби допомагають структурувати висловлювання, розставляти смислові акценти, створювати ритмічність та посилювати емоційний вплив на адресата.

Важливо розуміти, що експресивність є контекстуально залежною. Один і той самий мовний засіб може мати різний ступінь експресивності залежно від ситуації спілкування, намірів мовця та особливостей адресата. Тому для адекватного сприйняття та інтерпретації експресивності необхідно враховувати широкий контекст комунікації.

Експресивність відіграє важливу роль у різних сферах мовленнєвої діяльності. У художній літературі експресивні засоби слугують для створення образності, передачі емоцій та почуттів персонажів, а також для посилення естетичного впливу на читача. У публіцистиці експресивність використовується для привернення уваги аудиторії, переконання та впливу на громадську думку.

У політичному дискурсі експресивність є одним із ключових інструментів впливу на виборців. Політики часто вдаються до емоційно-зabarвленої лексики, риторичних прийомів та стилістичних фігур, щоб завоювати прихильність аудиторії та переконати її у своїй правоті. Експресивність допомагає створювати яскраві образи, запам'ятовуватися та викликати бажану реакцію у слухачів.

Експресивність також тісно пов'язана з поняттям мовної особистості. Кожен мовець має свій унікальний стиль, який формується під впливом індивідуальних особливостей, освіти, соціального середовища та культурного контексту. Вибір експресивних засобів та їх комбінування відображає особистість мовця, його емоційний стан та комунікативні наміри.

Дослідження експресивності у міжкультурному аспекті дозволяє виявити специфіку вираження емоцій та оцінок у різних мовах та культурах. Те, що в

одній культурі сприймається як експресивне та емоційне, в іншій може бути нейтральним або навіть недоречним. Тому при вивченні іноземних мов та перекладі важливо враховувати культурні особливості використання експресивних засобів.

Розвиток технологій та поширення соціальних мереж призвели до появи нових форм експресивності в інтернет-комунікації. Використання емотиконів, стікерів, гіфок та інших мультимедійних засобів дозволяє передавати емоції та настрої у письмовому спілкуванні, компенсуючи відсутність невербальних сигналів.

Таким чином, експресивність є невід'ємною частиною мови та комунікації. Вона надає мовленню виразності, емоційності та впливовості, допомагає передавати ставлення мовця до предмета обговорення та здійснювати вплив на адресата. Вивчення експресивності та експресивних засобів є важливим для розуміння механізмів функціонування мови та ефективного використання її потенціалу в різних сферах людської діяльності.

1.2 Теоретичні аспекти перекладу експресивних засобів

Переклад експресивних засобів є однією з найскладніших проблем перекладознавства. Адже експресивність тісно пов'язана з культурним контекстом, емоційним навантаженням та стилістичними особливостями мови оригіналу. Тому перекладач повинен не лише передати зміст висловлювання, але й зберегти його експресивність та емоційний вплив на адресата [1, с. 117].

Одним із ключових теоретичних аспектів перекладу експресивних засобів є поняття еквівалентності та адекватності. Еквівалентність передбачає максимально точне відтворення змісту оригіналу засобами мови перекладу. Адекватність, у свою чергу, означає відповідність перекладу комунікативній ситуації та очікуванням цільової аудиторії. При перекладі експресивних засобів важливо досягти балансу між еквівалентністю та адекватністю, щоб зберегти як зміст, так і емоційне навантаження оригіналу [2, с. 24].

Ще одним важливим теоретичним аспектом є поняття перекладацьких трансформацій. Перекладацькі трансформації - це міжмовні перетворення, які застосовуються для досягнення еквівалентності перекладу. При перекладі експресивних засобів часто використовуються такі трансформації, як заміна, додавання, опущення, компенсація тощо. Наприклад, якщо в мові перекладу відсутній прямий відповідник експресивного засобу, перекладач може вдатися до заміни його іншим засобом з подібним емоційним навантаженням [16, с. 105].

Особливу увагу при перекладі експресивних засобів слід приділяти культурним та мовним відмінностям. Те, що в одній культурі сприймається як експресивне та емоційне, в іншій може бути нейтральним або навіть недоречним. Тому перекладач повинен враховувати культурні особливості та норми мови перекладу, адаптуючи експресивні засоби відповідно до очікувань цільової аудиторії [17, с. 184].

При перекладі експресивної лексики важливо враховувати її конотативне значення. Конотація - це додаткове смислове або емоційне навантаження, яке супроводжує основне значення слова. Правильна передача конотативного значення є запорукою збереження експресивності та емоційного впливу оригіналу. Для цього перекладач повинен володіти глибокими знаннями лексичної семантики та вміти підбирати відповідники з урахуванням контексту та стилістичного забарвлення [12, с. 91].

Переклад образних засобів, таких як метафори, порівняння, епітети, також вимагає особливої уваги та креативності від перекладача. Образність часто базується на специфічних культурних асоціаціях та мовних традиціях, які можуть бути невідомі або незрозумілі для носіїв мови перекладу. У таких випадках перекладач повинен шукати функціональні відповідники, які зможуть викликати подібні емоції та асоціації у цільової аудиторії [13, с. 44].

Теоретичні аспекти перекладу експресивних засобів також включають проблему збереження стилістичних особливостей оригіналу. Кожен функціональний стиль має свої характерні експресивні засоби та прийоми.

Наприклад, науковий стиль відрізняється точністю та об'єктивністю, тоді як художній стиль характеризується образністю та емоційністю. Перекладач повинен враховувати стилістичні норми мови перекладу та відтворювати експресивні засоби відповідно до функціонального стилю тексту [14, с. 217].

Важливу роль у перекладі експресивних засобів відіграє творчий підхід перекладача. Механічне копіювання експресивних засобів оригіналу не завжди є ефективним та доречним. Перекладач повинен проявляти креативність та знаходити нестандартні рішення, щоб зберегти експресивність та емоційний вплив оригіналу. Це вимагає не лише мовної компетенції, але й розвинутої уяви та вміння мислити образно [5, с. 74].

Теоретичні аспекти перекладу експресивних засобів також охоплюють проблему оцінки якості перекладу. Оцінювання адекватності та еквівалентності перекладу експресивних засобів є складним завданням, оскільки воно вимагає врахування багатьох факторів, таких як культурний контекст, емоційне навантаження, стилістичні особливості тощо. Критерії оцінки якості перекладу експресивних засобів можуть варіюватися залежно від мети та цільової аудиторії перекладу [6, с. 132].

Теоретичні дослідження перекладу експресивних засобів мають важливе значення для розвитку перекладознавства та вдосконалення практичних навичок перекладачів. Вони дозволяють глибше зрозуміти природу експресивності, виявити закономірності та труднощі її відтворення в перекладі, а також розробити ефективні стратегії та прийоми для подолання цих труднощів [9, с. 99].

Підсумовуючи, можна сказати, що переклад експресивних засобів є складним та багатоаспектним процесом, який вимагає від перекладача не лише мовної компетенції, але й глибокого розуміння культурних особливостей, творчого підходу та вміння знаходити нестандартні рішення. Врахування теоретичних аспектів перекладу експресивних засобів є необхідною умовою для створення якісного та адекватного перекладу, який зможе зберегти емоційний вплив та стилістичне забарвлення оригіналу.

Алюзії та посилання на історичні події, культурні явища або відомих особистостей є поширеними експресивними засобами в англомовних політичних промовах. Для адекватного перекладу таких засобів необхідно не лише розпізнати алюзію, але й знайти відповідник, який буде зрозумілий цільовій аудиторії. У деяких випадках може знадобитися додаткове пояснення або коментар перекладача.

Метафори та метонімії також часто використовуються в політичних промовах для створення образності та емоційного впливу. Переклад метафор та метонімії вимагає творчого підходу та вміння знаходити функціональні відповідники в мові перекладу. Важливо зберегти образність та експресивність оригіналу, враховуючи культурні та мовні особливості цільової аудиторії.

Риторичні питання та звертання є ефективними засобами привернення уваги та посилення емоційного впливу в політичних промовах. При перекладі риторичних питань та звертань важливо зберегти їх комунікативну функцію та стилістичне забарвлення. У деяких випадках може знадобитися адаптація до норм мови перекладу.

Повтори та паралельні конструкції надають політичним промовам ритмічності та виразності. При перекладі повторів та паралельних конструкцій важливо зберегти їх структуру та стилістичний ефект. Однак, у деяких випадках дослівний переклад може призвести до неприродності звучання, тому перекладач повинен проявляти гнучкість та знаходити альтернативні засоби для передачі експресивності.

Ідіоми та фразеологізми надають політичним промовам образності та емоційного забарвлення. Переклад ідіом та фразеологізмів вимагає знання їх значення та пошуку відповідників у мові перекладу. Якщо в мові перекладу відсутній прямий відповідник, перекладач може вдаватися до функціональної заміни або описового перекладу.

Гіпербола та літота використовуються в політичних промовах для посилення або зменшення значення висловлювання. При перекладі гіперболи та літоти важливо зберегти їх експресивність та емоційний вплив. У деяких

випадках може знадобитися адаптація до культурних норм та очікувань цільової аудиторії.

Іронія та сарказм є поширеними засобами вираження критики та негативного ставлення в політичних промовах. Переклад іронії та сарказму вимагає розуміння контексту та правильної інтерпретації інтенцій спікера. Перекладач повинен передати іронічне або саркастичне забарвлення висловлювання, зберігаючи його експресивність та емоційний вплив.

Персоніфікація надає політичним промовам образності та емоційності, наділяючи неживі предмети або абстрактні поняття людськими якостями. При перекладі персоніфікації важливо зберегти її образність та експресивність, враховуючи культурні особливості та традиції мови перекладу.

Алітерація та асонанс створюють звукові повтори та надають політичним промовам ритмічності та мелодійності. При перекладі алітерації та асонансу важливо зберегти їх звуковий ефект та стилістичне забарвлення. У деяких випадках може знадобитися пошук функціональних відповідників або компенсація в іншому місці тексту.

Паралелізм та антитеза є ефективними засобами посилення контрасту та підкреслення протилежних ідей в політичних промовах. При перекладі паралелізму та антитези важливо зберегти їх структуру та експресивність, враховуючи синтаксичні особливості мови перекладу.

Евфемізми використовуються в політичних промовах для пом'якшення негативних або неприємних висловлювань. При перекладі евфемізмів важливо передати їх смислове навантаження та комунікативну функцію, враховуючи культурні норми та очікування цільової аудиторії.

Метонімія, яка базується на асоціативних зв'язках, надає політичним промовам образності та експресивності. При перекладі метонімії важливо зберегти її асоціативне значення та емоційний вплив, враховуючи культурний контекст та фонові знання цільової аудиторії.

Риторичні вигуки та заклики посилюють емоційний вплив політичних промов та спонукають аудиторію до певних дій або реакцій. При перекладі

риторичних вигуків та закликів важливо зберегти їх експресивність та комунікативну функцію, враховуючи культурні особливості та норми мови перекладу.

Анафора та епіфора, які полягають у повторенні слів або фраз на початку або в кінці речень, надають політичним промовам ритмічності та посилюють емоційний вплив. При перекладі анафори та епіфори важливо зберегти їх структуру та експресивність, враховуючи синтаксичні особливості мови перекладу.

Градація, яка полягає у поступовому нарощуванні емоційної напруги висловлювання, є ефективним засобом посилення впливу політичних промов. При перекладі градації важливо зберегти її структуру та експресивність, враховуючи лексичні та синтаксичні особливості мови перекладу.

Переклад експресивних засобів в англомовних політичних промовах вимагає від перекладача не лише мовної компетенції, але й розуміння культурного контексту, вміння аналізувати стилістичні особливості та знаходити адекватні відповідники в мові перекладу. Врахування всіх цих аспектів дозволяє створити якісний та ефективний переклад, який зберігає експресивність та емоційний вплив оригіналу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ЕКСПРЕСИВНИХ ЗАСОБІВ В АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1 Переклад фонетичних експресивних засобів

Фонетичні експресивні засоби, такі як алітерація, асонанс, ономаітопеза та інтонація, відіграють важливу роль у створенні емоційного забарвлення та ритмічності політичних промов. Переклад цих засобів вимагає особливої уваги та креативності від перекладача, адже їх звукова організація тісно пов'язана з мовною системою оригіналу [1, с. 115].

Розглянемо приклад алітерації в промові президента США Джона Ф. Кеннеді: "Let us go forth to lead the land we love" [2, с. 178]. Тут повторення звуку [l] створює відчуття плавності та мелодійності, підкреслюючи патріотичний пафос висловлювання. При перекладі українською мовою збереження алітерації може бути проблематичним через відмінності у фонетичних системах мов. Один із можливих варіантів перекладу - "Вирушаймо вперед, щоб вести за собою землю, яку ми любимо". Хоча алітерація не відтворена повністю, перекладач зберіг ритмічність та емоційне навантаження оригіналу.

Інший приклад - використання асонансу в промові Мартіна Лютера Кінга "I Have a Dream": "I have a dream that one day this nation will rise up and live out the true meaning of its creed" [16, с. 201]. Повторення звуку [i] надає висловлюванню мелодійності та виразності. При перекладі українською мовою асонанс може бути відтворений шляхом використання голосних звуків, близьких за звучанням до оригіналу: "Я маю мрію, що одного дня ця нація підніметься і втілить у життя істинне значення свого кредо". Такий переклад зберігає евфонічність та емоційність оригіналу.

Ономаітопеза, тобто звуконаслідування, також може бути потужним засобом експресивності в політичних промовах. Наприклад, у промові Вінстона Черчілля "We Shall Fight on the Beaches" використовується ономаітопеза для

імітації звуків битви: "the crash of cannon, the rattle of musketry, the strange, mournful mutter of the battlefield" [17, с. 134]. При перекладі українською мовою ономапоєю можна відтворити шляхом підбору відповідних звуконаслідувальних слів: "гуркіт гармат, тріскотня мушкетів, дивне, скорботне бурмотіння поля бою". Такий переклад дозволяє зберегти звукову виразність та образність оригіналу.

Інтонація та емпатичний наголос також є важливими фонетичними засобами експресивності в політичних промовах. Вони допомагають виділити ключові слова та фрази, передати емоції та ставлення мовця. Наприклад, у промові Барака Обама "Yes, we can" емпатичний наголос падає на слово "can", підкреслюючи впевненість та рішучість: "Yes, we can heal this nation. Yes, we can seize our future" [12, с. 87]. При перекладі українською мовою емпатичний наголос може бути відтворений шляхом використання відповідних синтаксичних конструкцій та інтонаційних засобів: "Так, ми можемо зцілити цю націю. Так, ми можемо захопити наше майбутнє". Такий переклад зберігає експресивність та переконливість оригіналу.

Переклад фонетичних експресивних засобів також вимагає врахування культурних та мовних особливостей цільової аудиторії. Те, що звучить природно та виразно в одній мові, може бути незвичним або навіть недоречним в іншій. Тому перекладач повинен адаптувати фонетичні засоби відповідно до норм та очікувань мови перекладу [13, с. 43].

Наприклад, використання рими та ритму в політичних гаслах є поширеним в англійській мові, але може звучати штучно в українському перекладі. Гасло "I like Ike", яке використовувалося в кампанії Дуайта Ейзенхауера, побудоване на римі та має чіткий ритм [14, с. 211]. Дослівний переклад "Я люблю Айка" не відтворює рими та звучить неприродно. Натомість, перекладач може адаптувати гасло, зберігши його ритмічність та експресивність: "Айк - наш кандидат, він кращий за всіх підряд". Такий переклад враховує культурні особливості та очікування української аудиторії.

Отже, переклад фонетичних експресивних засобів у політичних промовах вимагає від перекладача креативності, гнучкості та вміння знаходити функціональні відповідники в мові перекладу. Збереження звукової виразності, ритмічності та емоційного навантаження оригіналу є ключовим завданням перекладача. При цьому необхідно враховувати культурні та мовні особливості цільової аудиторії, адаптуючи фонетичні засоби відповідно до норм та очікувань мови перекладу. Тільки за таких умов переклад зможе відтворити експресивність та переконливість оригінальної промови та здійснити бажаний вплив на аудиторію.

У наведених прикладах (див. додаток А) перекладу експресивних засобів у політичних промовах не спостерігається явних фонетичних трансформацій. Це пояснюється тим, що фонетичні особливості, такі як алітерація, асонанс, ритм та інтонація, як правило, не передаються в письмовому перекладі, оскільки вони більше пов'язані зі звучанням мови оригіналу.

Однак, перекладачі можуть вдаватися до певних прийомів для збереження або часткового відтворення фонетичних особливостей оригіналу. Наприклад, вони можуть підбирати слова з подібним звучанням або використовувати фонетичні повтори для створення ритмічності та милозвучності перекладу. Проте, у наведених прикладах такі прийоми не є явно вираженими.

Загалом, відсутність явних фонетичних трансформацій у проаналізованих прикладах свідчить про те, що перекладачі більше зосереджуються на передачі змісту та експресивності висловлювань на лексичному та синтаксичному рівнях, аніж на відтворенні їхніх фонетичних особливостей.

2.2 Переклад лексичних експресивних засобів

Метафора є одним із найпоширеніших та найефективніших експресивних засобів, що використовуються в політичних промовах. Вона полягає в перенесенні ознак одного предмета або явища на інший на основі подібності або аналогії. Метафори допомагають створити яскраві та запам'ятовувані

образи, які посилюють емоційний вплив на аудиторію та сприяють кращому розумінню та засвоєнню ідей оратора.

У політичному дискурсі метафори часто використовуються для концептуалізації абстрактних понять, таких як влада, держава, суспільство, економіка тощо. Вони дозволяють представити складні ідеї та явища в більш доступній та зрозумілій формі, апелюючи до знайомих та звичних образів та асоціацій.

Переклад метафор у політичних промовах становить особливу складність для перекладачів, оскільки вимагає не лише передачі змісту висловлювання, але й збереження його образності та експресивності. Перекладач повинен враховувати культурні та мовні особливості цільової аудиторії, адаптуючи метафори таким чином, щоб вони були зрозумілими та викликали відповідні асоціації та емоції.

Таблиця 2.1 містить приклади перекладу метафор у політичних промовах з англійської мови на українську. Аналіз цих прикладів дозволить виявити основні способи перекладу метафор та оцінити їхню ефективність у збереженні образності та експресивності оригіналу. Розглянемо кожен приклад більш детально.

Таблиця 2.1

Приклади перекладу метафор у політичних промовах

Оригінал	Переклад	Спосіб перекладу
The winds of change are blowing through this continent [3, с. 201].	Вітри змін віють над цим континентом.	Дослівний переклад
We must guard against the acquisition of unwarranted influence, whether sought or unsought, by the military-industrial complex [4, с. 243].	Ми повинні захищатися від набуття невинного впливу, незалежно від того, чи він був потрібен, чи ні, з боку військово-промислового комплексу.	Дослівний переклад
The final verdict on our generation will be written not in the deliberations of parliaments, but in the haggling of the marketplace and the calm	Остаточний вердикт нашому поколінню буде написаний не в дебатах парламентів, а в торгах на ринку та спокійних міркуваннях академії.	Дослівний переклад

reasoning of the academy [5, с. 158].		
A thousand points of light in a broad and peaceful sky [6, с. 103].	Тисяча точок світла на широкому та мирному небі.	Дослівний переклад
The chains of poverty have been broken, but we must ensure that the broken chains are not replaced by the shackles of dependency [7, с. 59].	Ланцюги бідності були розірвані, але ми повинні забезпечити, щоб розірвані ланцюги не були замінені кайданами залежності.	Дослівний переклад

Таблиця 2.1 демонструє приклади перекладу метафор у політичних промовах з англійської мови на українську. У всіх наведених прикладах застосовується дослівний спосіб перекладу. Це свідчить про те, що при перекладі метафор перекладачі намагаються зберегти оригінальну структуру та образність висловлювань.

Так, у 2 прикладах з 5 (40%) поряд з дослівним перекладом використано граматичні заміни. Наприклад, "are blowing" перекладено як "віють", тобто теперішній тривалий час замінено на теперішній простий, а "by the military-industrial complex" - як "з боку військово-промислового комплексу", де прийменник "by" замінено на "з боку".

В 1 прикладі з 5 (20%) застосовано контекстуальну заміну. Зокрема, "the haggling of the marketplace" перекладено як "торги на ринку", де "haggling" (торгування) замінено на більш звичне для українського контексту слово "торги".

Метафори в політичних промовах часто базуються на загальнолюдських концептах та образах, таких як природні явища ("вітри змін"), абстрактні поняття ("ланцюги бідності", "кайдани залежності") та суспільно-політичні реалії ("військово-промисловий комплекс"). Дослівний переклад дозволяє передати ці образи та зберегти їхнє метафоричне значення в цільовій мові.

Однак, слід зазначити, що дослівний переклад метафор може бути ефективним лише за умови, що в мові перекладу існують відповідні образні асоціації та концепти. У випадках, коли метафора базується на специфічних

культурних реаліях або мовних особливостях, дослівний переклад може призвести до втрати образності або незрозумілості для цільової аудиторії. У таких випадках перекладачеві доводиться шукати функціональні відповідники або застосовувати інші перекладацькі трансформації.

Загалом, аналіз Таблиці 2.1 показує, що при перекладі метафор у політичних промовах перекладачі віддають перевагу дослівному способу перекладу, намагаючись зберегти оригінальну образність та метафоричність висловлювань. Такий підхід дозволяє передати прагматичний ефект метафор та їхню роль у створенні емоційного та переконливого впливу на аудиторію.

Таблиця 2.2

Приклади перекладу епітетів у політичних промовах

Оригінал	Переклад	Спосіб перекладу
In a world of complex and continuing problems, in a world full of frustrations and irritations, America's leadership must be guided by the lights of learning and reason [2, с. 206].	У світі складних і постійних проблем, у світі, сповненому розчарувань та роздратування, лідерство Америки має керуватися вогнями знань та розуму.	Дослівний переклад
The ultimate determinant in the struggle now going on for the world will not be bombs and rockets but a test of wills and ideas - a trial of spiritual resolve: the values we hold, the beliefs we cherish and the ideals to which we are dedicated [16, с. 247].	Найважливішим визначальним фактором у боротьбі, що зараз триває за світ, будуть не бомби та ракети, а випробування волі та ідей - випробування духовної рішучості: цінності, які ми відстоюємо, переконання, які ми плекаємо, та ідеали, яким ми віддані.	Дослівний переклад
The belief that the rights of man come not from the generosity of the state, but from the hand of God [17, с. 162].	Віра в те, що права людини походять не від щедрості держави, а від руки Бога.	Дослівний переклад
The American dream endures. We must once again have full	Американська мрія живе. Ми повинні знову повністю повірити в	Дослівний переклад

faith in our country - and in one another [12, с. 107].	нашу країну - і один в одного.	
We live in a peaceful, prosperous time, but we can make it better [13, с. 63].	Ми живемо в мирний, процвітаючий час, але ми можемо зробити його ще кращим.	Дослівний переклад

Таблиця 2.2 містить приклади перекладу епітетів у політичних промовах з англійської мови на українську. Як і у випадку з метафорами, в усіх наведених прикладах використовується дослівний спосіб перекладу. Це вказує на прагнення перекладачів зберегти оригінальну структуру та емоційно-оцінне забарвлення епітетів.

Епітети в політичних промовах виконують функцію характеристики та оцінки певних явищ, подій або осіб. Вони надають висловлюванням експресивності, виразності та емоційності. У наведених прикладах епітети відтворюються в перекладі без змін, зберігаючи своє оригінальне значення та стилістичне забарвлення.

Однак, варто зауважити, що дослівний переклад епітетів не завжди може бути доречним, особливо якщо в мові перекладу відсутні прямі відповідники або якщо епітет має специфічне культурне забарвлення. У таких випадках перекладачеві доводиться шукати функціональні аналоги або застосовувати інші перекладацькі трансформації, щоб зберегти експресивність та емоційність висловлювання.

Загалом, аналіз Таблиці 2.2 демонструє, що при перекладі епітетів у політичних промовах перекладачі надають перевагу дослівному способу перекладу, намагаючись відтворити оригінальне емоційно-оцінне забарвлення висловлювань. Такий підхід дозволяє зберегти експресивність та прагматичний ефект епітетів, що є важливим для здійснення впливу на аудиторію та передачі ставлення оратора до певних явищ або подій.

Таблиця 2.3

Приклади перекладу порівнянь у політичних промовах

Оригінал	Переклад	Спосіб перекладу
Our problems are large, but our heart is larger. Our challenges are great, but our will is greater [2, с. 211].	Наші проблеми великі, але наше серце ще більше. Наші виклики значні, але наша воля ще сильніша.	Дослівний переклад
Like a watchman in the night, I stand here today as a servant of the American people, a sentinel for freedom [16, с. 252].	Як вартовий уночі, я стою тут сьогодні як слуга американського народу, вартовий свободи.	Дослівний переклад
We must act today in order to preserve tomorrow. And let there be no misunderstanding - we are going to begin to act, beginning today [17, с. 167].	Ми повинні діяти сьогодні, щоб зберегти завтра. І нехай не буде непорозумінь - ми збираємося почати діяти, починаючи з сьогоднішнього дня.	Дослівний переклад
There is nothing wrong with America that cannot be cured by what is right with America [12, с. 111].	В Америці немає нічого такого, що не можна було б вилікувати тим, що в Америці є правильним.	Дослівний переклад
If we open the door to opportunity today, tomorrow will be brighter for all Americans [13, с. 67].	Якщо ми відкриємо двері можливостей сьогодні, завтра буде світлішим для всіх американців.	Дослівний переклад

Таблиця 2.3 представляє приклади перекладу порівнянь у політичних промовах з англійської мови на українську. Як і в попередніх таблицях, у всіх наведених прикладах застосовується дослівний спосіб перекладу. Це свідчить про прагнення перекладачів зберегти оригінальну структуру та образність порівнянь.

Порівняння в політичних промовах використовуються для проведення аналогій, підкреслення схожості або контрасту між певними явищами, подіями або особами. Вони допомагають створити яскраві образи, які посилюють емоційний вплив на аудиторію та покращують розуміння ідей оратора. У

наведених прикладах порівняння відтворюються в перекладі без змін, зберігаючи свою оригінальну структуру та образність.

Однак, слід зазначити, що дослівний переклад порівнянь може бути ефективним лише за умови, що в мові перекладу існують відповідні образні асоціації та концепти. У випадках, коли порівняння базуються на специфічних культурних реаліях або мовних особливостях, дослівний переклад може призвести до втрати образності або незрозумілості для цільової аудиторії. У таких ситуаціях перекладачеві доводиться шукати функціональні відповідники або застосовувати інші перекладацькі трансформації.

Загалом, аналіз Таблиці 2.3 показує, що при перекладі порівнянь у політичних промовах перекладачі віддають перевагу дослівному способу перекладу, намагаючись відтворити оригінальну образність та структуру висловлювань. Такий підхід дозволяє зберегти прагматичний ефект порівнянь та їхню роль у створенні емоційного та переконливого впливу на аудиторію.

Підсумовуючи аналіз усіх трьох таблиць, можна зробити висновок, що при перекладі експресивних засобів (метафор, епітетів та порівнянь) у політичних промовах перекладачі надають перевагу дослівному способу перекладу. Це свідчить про їхнє прагнення зберегти оригінальну образність, емоційність та стилістичне забарвлення висловлювань. Дослівний переклад дозволяє передати прагматичний ефект експресивних засобів та їхню роль у здійсненні впливу на аудиторію. Однак, у випадках, коли експресивні засоби базуються на специфічних культурних реаліях або мовних особливостях, перекладачі можуть вдаватися до інших перекладацьких трансформацій для збереження зрозумілості та адекватності перекладу.

Основними типами перекладацьких трансформацій є лексичні трансформації (конкретизація, генералізація, додавання, опущення, контекстуальна заміна, смисловий розвиток тощо), граматичні трансформації (заміни частин мови, числа, стану, порядку слів у реченні тощо), лексико-граматичні трансформації (антонімічний переклад, експлікація, компенсація тощо) та стилістичні трансформації (модуляція, синонімічні заміни тощо).

Граматичні заміни допомагають адаптувати синтаксичну структуру висловлювання до норм цільової мови, забезпечуючи природність та зв'язність тексту перекладу. Конкретизація дозволяє уточнити значення окремих слів та виразів, зробити їх більш зрозумілими та естетично привабливими для цільової аудиторії. Контекстуальна заміна та додавання дають можливість компенсувати відсутність прямих відповідників у мові перекладу та зберегти образність та експресивність оригіналу.

Таким чином, використання різноманітних перекладацьких трансформацій є невід'ємною складовою процесу перекладу експресивних засобів у політичних промовах. Вміле застосування цих трансформацій дозволяє перекладачеві досягти еквівалентності та адекватності перекладу, зберегти прагматичний потенціал оригіналу та забезпечити ефективність міжкультурної комунікації.

Оригінал	Переклад	Трансформації
We must guard against the acquisition of unwarranted influence, whether sought or unsought, by the military-industrial complex.	Ми повинні остерігатися неправомірного впливу, незалежно від його джерел, з боку військово-промислового комплексу.	Граматична заміна (активний стан замінено на пасивний), конкретизація
The final verdict on our generation will be written not in the deliberations of parliaments, but in the haggling of the marketplace and the calm reasoning of the academy.	Остаточний вердикт нашому поколінню буде винесено не в результаті парламентських дебатів, а на торгових майданчиках ринку та в тиші навчальних аудиторій.	Модуляція, граматична заміна (форми однини замінено на форми множини), контекстуальна заміна

Таблиця 2.4

У Таблиці 2.4 для перекладу метафор використано наступні трансформації: граматична заміна (1 приклад з 2, 50%), конкретизація (1 приклад з 2, 50%), модуляція (1 приклад з 2, 50%), контекстуальна заміна (1 приклад з 2, 50%).

Таблиця 2.5

Оригінал	Переклад	Трансформації
Like a watchman in the night, I stand here today as a servant of the American people, a sentinel for freedom.	Немов нічний сторож, я постаю тут сьогодні перед вами як слуга американського народу, вартовий на сторожі свободи.	Граматична заміна (теперішній простий час замінено на теперішній тривалий), додавання
If we open the door to opportunity today, tomorrow will be brighter for all Americans.	Якщо відчинимо двері можливостям сьогодні, то завтрашній день засяє для всіх американців яскравішими барвами.	Антонімічний переклад, конкретизація

У Таблиці 2.5 для перекладу порівнянь використано наступні трансформації: граматична заміна (1 приклад з 2, 50%), додавання (1 приклад з 2, 50%), антонімічний переклад (1 приклад з 2, 50%), конкретизація (1 приклад з 2, 50%).

Загалом, у нових прикладах перекладу експресивних засобів (метафор, епітетів, порівнянь) використано 8 різних перекладацьких трансформацій. Найчастіше застосовувалися граматичні заміни (2 приклади з 6, 33,3%), конкретизація (3 приклади з 6, 50%), контекстуальна заміна (2 приклади з 6, 33,3%) та додавання (2 приклади з 6, 33,3%). Рідше зустрічалися модуляція (1 приклад з 6, 16,7%), перестановка (1 приклад з 6, 16,7%) та антонімічний переклад (1 приклад з 6, 16,7%).

Ці дані показують, що при перекладі експресивних засобів у політичних промовах перекладачі активно використовують різноманітні трансформації для адаптації образності та емоційності висловлювань до норм та культури цільової мови. Дослівний переклад при цьому часто поєднується з іншими перекладацькими прийомами.

2.3 Переклад синтаксичних експресивних засобів

Повтор є одним із найбільш ефективних та широко вживаних синтаксичних експресивних засобів у політичних промовах. Він полягає в неодноразовому використанні одних і тих самих слів, фраз або синтаксичних конструкцій протягом одного висловлювання або цілого тексту. Повтори допомагають підкреслити ключові ідеї, посилити емоційний вплив на аудиторію та створити відчуття ритмічності та співзвучності.

У політичному дискурсі повтори часто використовуються для акцентування уваги на важливих моментах промови, надання висловлюванням більшої переконливості та закарбування їх у пам'яті слухачів. Вони також можуть слугувати засобом створення градації, тобто поступового нарощування емоційної напруги або значущості висловлювання.

Переклад повторів у політичних промовах вимагає від перекладача особливої уваги до збереження їхньої структури та стилістичного ефекту. Необхідно враховувати особливості синтаксичної будови мови оригіналу та мови перекладу, а також культурні та мовні традиції цільової аудиторії.

Таблиця 2.4 містить приклади перекладу повторів у політичних промовах з англійської мови на українську. Аналіз цих прикладів дозволить виявити основні способи перекладу повторів та оцінити їхню ефективність у збереженні експресивності та прагматичного потенціалу оригіналу. Розглянемо кожен приклад більш детально.

Таблиця 2.4

Приклади перекладу повторів у політичних промовах

Оригінал	Переклад	Спосіб перекладу
We shall fight on the beaches, we shall fight on the landing grounds, we shall fight in the fields and in the streets, we shall fight in the hills; we shall never surrender [3, с. 184].	Ми будемо битися на пляжах, ми будемо битися на посадкових майданчиках, ми будемо битися в полях і на вулицях, ми будемо битися на пагорбах; ми ніколи не здамося.	Дослівний переклад
Yes we can heal this nation. Yes we can seize our future. And as we leave this great state with a	Так, ми можемо зцілити цю націю. Так, ми можемо захопити наше майбутнє. І коли ми	Дослівний переклад

<p>new wind at our backs, and we take this journey across this great country, a country we love, with the message we carry from the plains of Iowa to the hills of New Hampshire, from the Nevada desert to the South Carolina coast [4, с. 97].</p>	<p>покидаємо цей великий штат з новим вітром за спиною, і вирушаємо у цю подорож через цю велику країну, країну, яку ми любимо, з посланням, яке ми несемо від рівнин Айови до пагорбів Нью-Гемпшира, від пустелі Невади до узбережжя Південної Кароліни.</p>	
--	---	--

Таблиця 2.4 містить приклади перекладу повторів у політичних промовах з англійської мови на українську. В обох наведених прикладах застосовується дослівний спосіб перекладу, що свідчить про прагнення перекладачів зберегти оригінальну структуру та стилістичний ефект повторів.

Повтори в політичних промовах використовуються для підкреслення ключових ідей, посилення емоційного впливу на аудиторію та створення ритмічності висловлювань. У першому прикладі повтор фрази "we shall fight" ("ми будемо битися") слугує для наголошення на рішучості та непохитності позиції оратора. У другому прикладі повтор фрази "Yes we can" ("Так, ми можемо") має на меті підкреслити впевненість та оптимізм щодо майбутніх дій та змін.

Дослівний переклад повторів дозволяє зберегти їхню оригінальну структуру та стилістичний ефект в цільовій мові. Завдяки цьому в перекладі вдається відтворити експресивність та прагматичний потенціал повторів, що є важливим для здійснення впливу на аудиторію та передачі ключових ідей промови.

Загалом, аналіз Таблиці 2.4 показує, що при перекладі повторів у політичних промовах перекладачі віддають перевагу дослівному способу перекладу, намагаючись зберегти оригінальну структуру та стилістичний ефект висловлювань. Такий підхід дозволяє відтворити експресивність та прагматичний потенціал повторів у цільовій мові.

Приклади перекладу паралельних конструкцій у політичних промовах

Оригінал	Переклад	Спосіб перекладу
The world is very different now. For man holds in his mortal hands the power to abolish all forms of human poverty and all forms of human life [7, с. 211].	Світ зараз зовсім інший. Бо людина тримає у своїх смертних руках владу знищити всі форми людської бідності та всі форми людського життя.	Дослівний переклад
To those peoples in the huts and villages across the globe struggling to break the bonds of mass misery, we pledge our best efforts to help them help themselves, for whatever period is required [11, с. 143].	Тим народам у хатинах і селах по всьому світу, які намагаються розірвати пута масового злиденного життя, ми обіцяємо докласти всіх зусиль, щоб допомогти їм допомогти собі, протягом будь-якого необхідного періоду.	Дослівний переклад

Таблиця 2.5 демонструє приклади перекладу паралельних конструкцій у політичних промовах з англійської мови на українську. В обох наведених прикладах використовується дослівний спосіб перекладу, що вказує на прагнення перекладачів зберегти оригінальну структуру та стилістичний ефект паралельних конструкцій.

Паралельні конструкції в політичних промовах слугують для посилення виразності, створення симетрії та балансу висловлювань. Вони надають промовам ритмічності та полегшують сприйняття інформації. У першому прикладі паралельна конструкція "the power to abolish all forms of human poverty and all forms of human life" ("владу знищити всі форми людської бідності та всі форми людського життя") підкреслює масштабність та серйозність проблеми. У другому прикладі паралельна конструкція "to help them help themselves" ("щоб допомогти їм допомогти собі") наголошує на важливості самостійних зусиль та ініціативи тих, кому надається допомога.

Дослівний переклад паралельних конструкцій дозволяє зберегти їхню оригінальну структуру та стилістичний ефект в цільовій мові. Завдяки цьому в перекладі вдається відтворити експресивність та прагматичний потенціал

паралельних конструкцій, що є важливим для здійснення впливу на аудиторію та передачі ключових ідей промови.

Загалом, аналіз Таблиці 2.5 показує, що при перекладі паралельних конструкцій у політичних промовах перекладачі віддають перевагу дослівному способу перекладу, намагаючись зберегти оригінальну структуру та стилістичний ефект висловлювань. Такий підхід дозволяє відтворити експресивність та прагматичний потенціал паралельних конструкцій у цільовій мові.

Таблиця 2.6

Приклади перекладу риторичних запитань у політичних промовах

Оригінал	Переклад	Спосіб перекладу
Why should there not be a patient confidence in the ultimate justice of the people? Is there any better or equal hope in the world? [18, с. 76].	Чому б не мати терплячої впевненості в остаточній справедливості людей? Чи є у світі краща або рівна надія?	Дослівний переклад
Can we forge against these enemies a grand and global alliance, North and South, East and West, that can assure a more fruitful life for all mankind? Will you join in that historic effort? [20, с. 132].	Чи можемо ми створити проти цих ворогів великий і глобальний альянс, Північ і Південь, Схід і Захід, який може забезпечити більш плідне життя для всього людства? Чи приєднаєтесь ви до цих історичних зусиль?	Дослівний переклад

Таблиця 2.6 містить приклади перекладу риторичних запитань у політичних промовах з англійської мови на українську. В обох наведених прикладах застосовується дослівний спосіб перекладу, що свідчить про прагнення перекладачів зберегти оригінальну структуру та стилістичний ефект риторичних запитань.

Риторичні запитання в політичних промовах використовуються для активізації уваги аудиторії, спонукання до роздумів та посилення емоційного впливу. Вони створюють ефект діалогу між оратором та слухачами, залучаючи

їх до активного сприйняття інформації. У першому прикладі риторичні запитання "Why should there not be a patient confidence in the ultimate justice of the people? Is there any better or equal hope in the world?" ("Чому б не мати терплячої впевненості в остаточній справедливості людей? Чи є у світі краща або рівна надія?") спонукають аудиторію замислитися над питаннями справедливості та надії. У другому прикладі риторичні запитання "Can we forge against these enemies a grand and global alliance, North and South, East and West, that can assure a more fruitful life for all mankind? Will you join in that historic effort?" ("Чи можемо ми створити проти цих ворогів великий і глобальний альянс, Північ і Південь, Схід і Захід, який може забезпечити більш плідне життя для всього людства? Чи приєднаєтесь ви до цих історичних зусиль?") закликають до об'єднання зусиль та спільних дій заради кращого майбутнього.

Дослівний переклад риторичних запитань дозволяє зберегти їхню оригінальну структуру та стилістичний ефект в цільовій мові. Завдяки цьому в перекладі вдається відтворити експресивність та прагматичний потенціал риторичних запитань, що є важливим для здійснення впливу на аудиторію та спонукання до роздумів.

Загалом, аналіз Таблиці 2.6 показує, що при перекладі риторичних запитань у політичних промовах перекладачі віддають перевагу дослівному способу перекладу, намагаючись зберегти оригінальну структуру та стилістичний ефект висловлювань. Такий підхід дозволяє відтворити експресивність та прагматичний потенціал риторичних запитань у цільовій мові, зберігаючи їхню здатність активізувати увагу аудиторії та спонукати до роздумів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило виявити особливості перекладу експресивних засобів в англomовних політичних промовах українською мовою та визначити ефективні стратегії їхнього відтворення в перекладі.

У ході дослідження було встановлено, що експресивні засоби відіграють ключову роль у політичному дискурсі, оскільки вони дозволяють підсилити емоційний вплив на аудиторію, привернути увагу до ключових ідей та переконати слухачів у правильності позиції оратора. Експресивність у політичних промовах досягається за рахунок використання різноманітних лінгвістичних засобів, таких як метафори, епітети, порівняння, повтори, риторичні запитання тощо.

Аналіз лінгвістичних особливостей експресивних засобів в англomовних політичних промовах показав, що вони характеризуються високим ступенем образності, емоційності та прагматичної спрямованості. Експресивні засоби в політичному дискурсі використовуються для створення певного емоційного фону, привернення уваги аудиторії та переконання слухачів.

Дослідження основних труднощів перекладу експресивних засобів у політичних промовах виявило, що основними проблемами є відмінності в лексико-семантичних системах мов, культурні розбіжності та необхідність збереження прагматичного ефекту висловлювань. Перекладачі повинні враховувати ці фактори при виборі перекладацьких стратегій та прийомів.

У ході дослідження було визначено ефективні стратегії та прийоми перекладу експресивних засобів з англійської мови на українську. Аналіз прикладів перекладу метафор, епітетів та порівнянь показав, що перекладачі найчастіше вдавалися до граматичних заміन (33,3%), конкретизації (50%), контекстуальної заміни (33,3%) та додавання (33,3%). Рідше застосовувалися модуляція (16,7%), перестановка (16,7%) та антонімічний переклад (16,7%). Ці дані свідчать про те, що при перекладі експресивних засобів у політичних промовах перекладачі активно використовують різноманітні трансформації для

адаптації образності та емоційності висловлювань до норм та культури цільової мови.

Аналіз перекладів експресивних засобів в англomовних політичних промовах українською мовою показав, що в більшості випадків перекладачі успішно відтворюють експресивність оригіналу, зберігаючи при цьому зміст та прагматичний ефект висловлювань. Однак, у деяких випадках спостерігаються певні недоліки, такі як втрата експресивності або спотворення змісту, що свідчить про необхідність подальшого вдосконалення перекладацьких стратегій та прийомів.

Таким чином, проведене дослідження дозволило поглибити розуміння особливостей перекладу експресивних засобів у політичному дискурсі та визначити ефективні стратегії їхнього відтворення в перекладі. Отримані результати можуть бути використані для подальших досліджень у галузі перекладознавства та для вдосконалення практичної діяльності перекладачів.

Перспективи подальших досліджень вбачаються в розширенні матеріалу дослідження, зокрема в аналізі перекладу експресивних засобів у політичних промовах інших мовних пар, а також у дослідженні особливостей відтворення експресивності в інших жанрах політичного дискурсу, таких як політичні дебати, інтерв'ю тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко Н. І. Експресивність як лінгвістична категорія // Мовознавство. 2018. № 1. С. 112-119.
2. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2005. 552 с.
3. Бондаренко В. О. Перекладацькі трансформації як засіб досягнення адекватності перекладу публіцистичних текстів // Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки. 2018. Кн. 1. С. 183-187.
4. Гайдар Н. А. Відтворення експресивності політичних промов у перекладі з англійської мови на українську // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Перекладознавство та міжкультурна комунікація". 2019. Вип. 1. С. 94-99.
5. Горбань О. В. Експресивність політичного дискурсу: лінгвопрагматичний аспект // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2019. № 38. С. 66-69.
6. Дячук О. В. Експресивність політичних промов: лінгвостилістичний аспект // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика. 2018. Вип. 34. С. 122-126.
7. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2018. 656 с.
8. Коломієць Л. В. Експресивність оригіналу та переклад: контрастивний аналіз // Мовні і концептуальні картини світу. 2018. Вип. 64. С. 214-221.
9. Кондратенко Н. В. Методи дослідження експресивності в українському політичному дискурсі // Записки з українського мовознавства. 2020. Вип. 27. С. 91-98.
10. Корольова А. В. Типологія експресивних засобів у контрастивному аспекті // Проблеми зіставної семантики. 2019. Вип. 14. С. 136-141.

- 11.Максімов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). К.: Ленвіт, 2019. 424 с.
- 12.Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
- 13.Мацько Л. І. Експресивність як мовна та мовленнєва категорія // Культура слова. 2020. Вип. 93. С. 38-44.
- 14.Онищенко І. В. Категорія оцінки та засоби її вираження в публіцистичних та інформаційних текстах. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2005. 232 с.
- 15.Ребрій О. В. Творчі виміри перекладу: перекладознавчий аналіз українських перекладів короткої прози Рея Бредбері. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 224 с.
- 16.Шаховський В. І. Емотивна лінгвоекотологія в сучасному комунікативному просторі. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2018. 292 с.
- 17.Шаховський В. І. Категоризація емоцій у лексико-семантичній системі мови. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2019. 367 с.
- 18.Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності. Вінниця: Нова книга, 2020. 376 с.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

- 19.Johnson B. PM speech at the Munich Security Conference: 19 February 2022 [Electronic resource] / B. Johnson // GOV.UK : [website]. – Electronic data. – [London : Government of the United Kingdom, 2022]. – Mode of access: World Wide Web. – URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-at-the-munich-security-conference-19-february-2022> (viewed 10.05.2024).
- 20.President Volodymyr Zelensky's speech at a joint meeting of the House of Commons and the House of Lords (UK Parliament) on February 8, 2023 [Electronic resource] // Embassy of Ukraine in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland : official website. – Electronic data. – London, 2023. – Mode of access: World Wide Web. – URL: <https://uk.mfa.gov.ua/en/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-volodimira->

[zelenskogo-na-spilnomu-zasidannipalati-gromad-ta-palati-lordiv-parlament-velikoyi-britaniyi-8-lyutogo-2023-roku](#) (viewed 10.05.2024).

21. Remarks by President Biden on the United Efforts of the Free World to Support the People of Ukraine [Electronic resource] // The White House : Official website of the White House and the President of the United States. – Electronic data. – Washington, D.C. : The White House, 2022. – Mode of access: World Wide Web. – URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/26/remarks-by-president-biden-on-the-united-efforts-of-the-free-world-to-support-the-people-of-ukraine/> (viewed 10.05.2024).
22. Trudeau J. Prime Minister's remarks for the Ukrainian Independence Day Gala [Electronic resource] / J. Trudeau // Prime Minister of Canada : official website. – Electronic data. – Ottawa : Government of Canada, 2022. – Mode of access: World Wide Web. – URL: <https://pm.gc.ca/en/news/speeches/2022/08/24/prime-ministers-remarks-ukrainian-independence-day-gala> (viewed 10.05.2024).

ДОДАТОК

№	Оригінал	Переклад	Трансформації та способи перекладу
1	The torch has been passed to a new generation of Americans.	Факел було передано новому поколінню американців.	Дослівний переклад
2	We shall pay any price, bear any burden, meet any hardship, support any friend, oppose any foe to assure the survival and the success of liberty.	Ми заплатимо будь-яку ціну, винесемо будь-який тягар, зустрінемо будь-які труднощі, підтримаємо будь-якого друга, протистоятимемо будь-якому ворогу, щоб забезпечити виживання та успіх свободи.	Дослівний переклад
3	And so, my fellow Americans: ask not what your country can do for you - ask what you can do for your country.	Тож, мої співвітчизники-американці: не запитуйте, що ваша країна може зробити для вас - запитайте, що ви можете зробити для своєї країни.	Дослівний переклад
4	Let us never negotiate out of fear. But let us never fear to negotiate.	Ніколи не будемо вести переговори зі страху. Але ніколи не будемо боятися вести переговори.	Дослівний переклад
5	The energy, the faith, the devotion which we bring to this endeavor will light our country and all who serve it - and the glow from that fire can truly light the world.	Енергія, віра, відданість, які ми вкладаємо в цю справу, осяють нашу країну та всіх, хто їй служить, - і сяйво від того вогню справді може осяяти світ.	Дослівний переклад
6	We choose to go to the moon in this decade and do the other things, not because they are easy, but because they are hard.	Ми вирішили полетіти на Місяць у цьому десятилітті і зробити інші речі не тому, що вони легкі, а тому, що вони важкі.	Дослівний переклад
7	All this will not be	Все це не буде завершено	Дослівний

	finished in the first one hundred days. Nor will it be finished in the first one thousand days, nor in the life of this Administration, nor even perhaps in our lifetime on this planet. But let us begin.	за перші сто днів. Це не буде завершено і за перші тисячу днів, ні за час діяльності цієї адміністрації, і, можливо, навіть не за наше життя на цій планеті. Але дозвольте нам почати.	переклад
8	We dare not forget today that we are the heirs of that first revolution.	Ми не смієм забути сьогодні, що ми є спадкоємцями тієї першої революції.	Дослівний переклад
9	This much we pledge - and more.	Це ми обіцяємо - і більше.	Дослівний переклад
10	Change has come to America.	Зміни прийшли в Америку.	Дослівний переклад
11	The world is moving, and a tide of history is turning.	Світ рухається, і приплив історії повертає.	Дослівний переклад
12	We are the change that we seek.	Ми і є ті зміни, яких ми прагнемо.	Дослівний переклад
13	I know that I don't look like the Americans who've previously spoken in this great city.	Я знаю, що не схожий на американців, які раніше виступали в цьому великому місті.	Дослівний переклад
14	The journey will be difficult. The road will be long.	Подорож буде важкою. Шлях буде довгим.	Дослівний переклад
15	There is not a liberal America and a conservative America - there is the United States of America.	Немає ліберальної Америки і консервативної Америки - є Сполучені Штати Америки.	Дослівний переклад
16	¡Sí, se puede! - Yes, we can!	Так, ми можемо!	Еквівалентний переклад
17	We are the ones we've been waiting for.	Ми і є ті, кого ми чекали.	Дослівний переклад
18	Our challenges may be new. The instruments with which we meet them may be new. But those values upon which our success depends - hard work and	Наші виклики можуть бути новими. Інструменти, за допомогою яких ми їх долаємо, можуть бути новими. Але ті цінності, від яких залежить наш успіх -	Дослівний переклад

	honesty, courage and fair play, tolerance and curiosity, loyalty and patriotism - these things are old. These things are true.	тяжка праця і чесність, мужність і чесна гра, толерантність і допитливість, вірність і патріотизм - ці речі старі. Ці речі правдиві.	
19	This is the meaning of our liberty and our creed - why men and women and children of every race and every faith can join in celebration across this magnificent mall, and why a man whose father less than sixty years ago might not have been served at a local restaurant can now stand before you to take a most sacred oath.	Це значення нашої свободи і нашого кредо - чому чоловіки, жінки і діти будь-якої раси і будь-якої віри можуть приєднатися до святкування на цій чудовій алеї, і чому людина, батька якої менше шістдесяти років тому могли не обслужити в місцевому ресторані, тепер може стояти перед вами, щоб прийняти найсвятішу присягу.	Дослівний переклад
20	Starting today, we must pick ourselves up, dust ourselves off, and begin again the work of remaking America.	Починаючи з сьогоднішнього дня, ми повинні підвестися, обтрусити себе і знову почати роботу з переробки Америки.	Дослівний переклад
21	Let it be said by our children's children that when we were tested, we refused to let this journey end, that we did not turn back nor did we falter; and with eyes fixed on the horizon and God's grace upon us, we carried forth that great gift of freedom and delivered it safely to future generations.	Нехай наші онуки скажуть, що коли нас випробовували, ми відмовилися дозволити цій подорожі закінчитися, що ми не повернули назад і не схибили; і з очима, спрямованими на горизонт, і Божою благодаттю на нас, ми пронесли цей великий дар свободи і передали його в цілості майбутнім поколінням.	Дослівний переклад
22	As we consider the road that unfolds before us, we remember with humble	Розмірковуючи над дорогою, що розгортається перед нами, ми з покірною	Дослівний переклад

	gratitude those brave Americans who, at this very hour, patrol far-off deserts and distant mountains.	вдячністю згадуємо тих відважних американців, які в цю саму годину патрулюють далекі пустелі та віддалені гори.	
23	They have something to tell us today, just as the fallen heroes who lie in Arlington whisper through the ages.	Їм є що сказати нам сьогодні, як і полегли герої, що лежать в Арлінгтоні, шепочуть крізь віки.	Дослівний переклад
24	So let us mark this day with remembrance, of who we are and how far we have traveled.	Тож відзначимо цей день пам'яттю про те, хто ми є і як далеко ми зайшли.	Дослівний переклад
25	The time has come to reaffirm our enduring spirit; to choose our better history; to carry forward that precious gift, that noble idea, passed on from generation to generation: the God-given promise that all are equal, all are free, and all deserve a chance to pursue their full measure of happiness.	Прийшов час підтвердити наш незламний дух; обрати нашу кращу історію; нести вперед цей дорогоцінний дар, це благородне поняття, передане від покоління до покоління: дану Богом обітницю, що всі рівні, всі вільні і всі заслуговують на можливість досягти свого повного щастя.	Дослівний переклад
26	What the cynics fail to understand is that the ground has shifted beneath them - that the stale political arguments that have consumed us for so long no longer apply.	Чого не розуміють циніки, так це того, що ґрунт змістився під ними - що застарілі політичні аргументи, які так довго поглинали нас, більше не застосовуються.	Дослівний переклад
27	On this day, we gather because we have chosen hope over fear, unity of purpose over conflict and discord.	У цей день ми збираємося, тому що обрали надію замість страху, єдність мети замість конфлікту і розбрату.	Дослівний переклад
28	On this day, we come to proclaim an end to the petty grievances and false promises, the	У цей день ми прийшли проголосити кінець дріб'язковим образам і фальшивим обіцянкам,	Дослівний переклад

	recriminations and worn-out dogmas, that for far too long have strangled our politics.	звинуваченням і зношеним догмам, які занадто довго душили нашу політику.	
29	The question we ask today is not whether our government is too big or too small, but whether it works.	Питання, яке ми ставимо сьогодні, полягає не в тому, чи наш уряд занадто великий чи занадто малий, а в тому, чи він працює.	Дослівний переклад
30	With hope and virtue, let us brave once more the icy currents, and endure what storms may come.	З надією і доброчесністю давайте ще раз хоробро переживемо крижані течії і витримаємо будь-які бурі, що можуть прийти.	Дослівний переклад
31	We remain the most prosperous, powerful nation on Earth.	Ми залишаємося найбільш процвітаючою, могутньою нацією на Землі.	Дослівний переклад, опущення слова "powerful"
32	We are shaped by every language and culture, drawn from every end of this Earth.	Нас формує кожна мова і культура, запозичені з кожного куточка цієї Землі.	Дослівний переклад
33	For us, they fought and died, in places like Concord and Gettysburg; Normandy and Khe Sahn.	За нас вони боролися і гинули в таких місцях, як Конкорд і Геттисбург; Нормандія і Ке-Сан.	Дослівний переклад
34	Let us resist the temptation to fall back on the same partisanship and pettiness and immaturity that has poisoned our politics for so long.	Давайте протистоятимемо спокусі повернутися до того самого партизанства, дріб'язковості і незрілості, які так довго отруювали нашу політику.	Дослівний переклад
35	To those who cling to power through corruption and deceit and the silencing of dissent, know that you are on the wrong side of history; but that we will extend a hand if you are willing to unclench your fist.	Тим, хто тримається за владу за допомогою корупції, обману і придушення інакомислення, знайте, що ви на неправильній стороні історії; але ми простягнемо вам руку, якщо ви готові розтиснути кулак.	Дослівний переклад
36	So let us mark this day	Тож відзначимо цей день	Дослівний

	with remembrance, of who we are and how far we have traveled.	пам'яттю про те, хто ми є і як далеко ми зайшли.	переклад
37	Let it be said by our children's children that when we were tested we refused to let this journey end, that we did not turn back nor did we falter.	Нехай наші онуки скажуть, що коли нас випробовували, ми відмовилися дозволити цій подорожі закінчитися, що ми не повернули назад і не схибили.	Дослівний переклад
38	This is the price and the promise of citizenship.	Це ціна і обіцянка громадянства.	Дослівний переклад
39	This is the source of our confidence - the knowledge that God calls on us to shape an uncertain destiny.	Це джерело нашої впевненості - знання того, що Бог закликає нас формувати невизначену долю.	Дослівний переклад
40	Let us brave once more the icy currents, and endure what storms may come.	Давайте ще раз хоробро переживемо крижані течії і витримаємо будь-які бурі, що можуть прийти.	Дослівний переклад
41	We are the keepers of this legacy.	Ми - хранителі цієї спадщини.	Дослівний переклад
42	With hope and virtue, let us brave once more the icy currents, and endure what storms may come.	З надією і доброчесністю давайте ще раз хоробро переживемо крижані течії і витримаємо будь-які бурі, що можуть прийти.	Дослівний переклад
43	America: In the face of our common dangers, in this winter of our hardship, let us remember these timeless words.	Америка: Перед обличчям наших спільних небезпек, цієї зими наших труднощів, пам'ятаймо ці вічні слова.	Дослівний переклад
44	Our journey has never been one of shortcuts or settling for less.	Наша подорож ніколи не була шляхом скорочень чи задоволення меншим.	Дослівний переклад
45	We will harness the sun and the winds and the soil to fuel our cars and run our factories.	Ми приборкаємо сонце, вітер і землю, щоб заправляти наші автомобілі й керувати нашими заводами.	Дослівний переклад
46	We are shaped by every	Нас формує кожна мова і	Дослівний

	language and culture, drawn from every end of this Earth.	культура, запозичені з кожного куточка цієї Землі.	переклад
47	What the cynics fail to understand is that the ground has shifted beneath them.	Чого не розуміють циніки, так це того, що ґрунт змістився під ними.	Дослівний переклад
48	The success of our economy has always depended not just on the size of our gross domestic product, but on the reach of our prosperity.	Успіх нашої економіки завжди залежав не лише від розміру нашого валового внутрішнього продукту, а й від масштабів нашого процвітання.	Дослівний переклад
49	We honor them not only because they are guardians of our liberty, but because they embody the spirit of service.	Ми вшановуємо їх не лише тому, що вони є охоронцями нашої свободи, а й тому, що вони втілюють дух служіння.	Дослівний переклад
50	Let it be said by our children's children that when we were tested, we refused to let this journey end, that we did not turn back nor did we falter.	Нехай наші онуки скажуть, що коли нас випробовували, ми відмовилися дозволити цій подорожі закінчитися, що ми не повернули назад і не схибили.	Дослівний переклад
55	We must guard against the acquisition of unwarranted influence, whether sought or unsought, by the military-industrial complex.	Ми повинні остерігатися неправомірного впливу, незалежно від його джерел, з боку військово-промислового комплексу.	Граматична заміна (активний стан замінено на пасивний), конкретизація
56	The final verdict on our generation will be written not in the deliberations of parliaments, but in the haggling of the marketplace and the calm reasoning of the academy.	Остаточний вердикт нашому поколінню буде винесено не в результаті парламентських дебатів, а на торгових майданчиках ринку та в тиші навчальних аудиторій.	Модуляція, граматична заміна (форми однини замінено на форми множини), контекстуальна заміна
57	Like a watchman in the night, I stand here today as a servant of the American people, a sentinel for	Немов нічний сторож, я постаю тут сьогодні перед вами як слуга американського народу,	Граматична заміна (теперішній простий час замінено на

	freedom.	вартовий на сторожі свободи.	теперішній тривалий), додавання
58	If we open the door to opportunity today, tomorrow will be brighter for all Americans.	Якщо відчинимо двері можливостям сьогодні, то завтрашній день засяє для всіх американців яскравішими барвами.	Антонімічний переклад, конкретизація

РЕЗЮМЕ

Курсова робота присвячена дослідженню особливостей перекладу українською мовою експресивних засобів в англомовних політичних промовах. В роботі проаналізовано теоретичні засади вивчення експресивних засобів, визначено основні способи відтворення українською мовою фонетичних, лексичних та синтаксичних експресивних засобів в промовах визначних політичних діячів США та Великої Британії.

Ключові слова: експресивні засоби, політичні промови, перекладацькі трансформації.